

Kirkelige stemmer i EU?

Forud for debatmødet på fredag¹
om kirkelige stemmer i EU berettes
her om en rapport, der er forblevet
i Udenrigsministeriets skuffer

Af Erling Tiedemann

På fredag arrangerer Det mellemkirkelige Råd og Danske Kirkers Råd i samarbejde et debatmøde på Vartov. "Kirkelige stemmer i EU" er overskriften, og i indbydelsen noteres det, at vi i Danmark ikke er så vant til, at kirker og kirkelige repræsentanter ytrer sig i det offentlige rum – "men gennem samarbejdet i EU er vi med i et fællesskab, hvor mange kirkelige stemmer blander sig i debatten. Den katolske kirke er nok den mest synlige, men langt fra den eneste. Folkekirken og Baptistkirken i Danmark er medlem af Konferencen for Europæiske Kirker (KEK) som har et kontor i Bruxelles, der arbejder i direkte relation til de europæiske institutioner." Videre fortælles det, at "en række kirker har oprettet deres egne kontorer i Bruxelles – blandt de mest aktive i debatten kan nævnes den tyske protestantiske kirke, den finske lutherske kirke og den russiske ortodokse kirke. Og der er flere andre."

– Hvordan skal vi fra dansk side forholde os til alle disse kirkelige stemmer i det europæiske kor? spørges der i programmet. Skal vi prøve at bekæmpe det eller tie det ihjel? Eller skal vi søge veje for, at også danske kirkelige synspunkter kommer til orde i denne debat?

De spørgsmål er Udenrigsministeriet for længst i gang med at forholde sig til, selv om ministeriet ikke har ønsket at give offentligheden det indblik i tingene, som man ellers bør kunne forvente i et åbent og demokratisk samfund.

Jeg blev opmærksom på forholdet, da en avis i forsommeren 2006 oplyste, at en fagteolog for udenrigsministeriet havde udarbejdet en rapport om religiøse kræfters indflydelse specielt på EU's politik. Den slags interesserer mig, så jeg gik på nettet i forventning om at finde rapporten på ministeriets hjemmeside – men forgæves. Jeg sendte så en mail og spurgte, hvor jeg kunne finde rapporten, og efter et par rykkere modtog jeg endelig et venligt svar med meddelelse om, at rapporten ikke endnu var at finde på Udenrigsministeriets hjemmeside. Som vedhæftet fil fulgte rapporten imidlertid med, hvilket senere skulle vise sig at være et held.

¹ Fredag, den 26. januar 2007

Efter læsning af et par sider konstaterede jeg, at der til rapporten skulle høre fire bilag. De var ikke med, så jeg skrev og bad om også at få dem sendt, idet jeg benyttede lejligheden til at spørge, hvornår rapporten kunne forventes offentliggjort. Det kunne den pågældende medarbejder ikke oplyse, men henviste til, at der kun var tale om en kladde, og at bilagene var under udarbejdelse og muligvis slet ikke skulle med i rapporten. Det var i øvrigt uvist, om rapporten overhovedet skulle offentliggøres på ministeriets hjemmeside; det skulle besluttes af en ledende medarbejder, som var på sommerferie og først senere kunne tage stilling. Da denne medarbejder kom tilbage fra ferie, kunne hun ikke "i skrivende stund" oplyse om, hvornår og om rapporten ville komme på ministeriets hjemmeside. "Danida laver mange udredningsarbejder i forskellige sammenhænge, som ikke nødvendigvis udkommer i den form, kladdematerialet har," skrev hun.

Det begyndte at forekomme mig påfaldende. Udarbejdelsen af rapporten var både i pressen og på ministeriets hjemmeside (i Månedsavisen Udvikling) blevet omtalt som afsluttet, så alt i alt besluttede jeg mig for selv at kigge sagen igennem i ministeriet. Jeg sendte derfor en mail og bad med henvisning til offentlighedsloven om aktindsigt. Det udløste en omgående opringning fra den ledende medarbejder, som ret inkvisitorisk spurgte mig, hvad det egentlig var for et ærinde, jeg var ude i, og som i øvrigt betroede mig, at det var en fejl, at jeg havde fået sendt rapporten, som var til indvortes brug i ministeriet.

Jeg skal ikke trætte læserne med at berette om alle de mails og breve til forskellige afdelinger i ministeriet, som skulle til for at opnå den ønskede aktindsigt, men endelig havnede sagen i et solidt juridisk regi, hvor man var helt på det rene med offentlighedslovens bestemmelser og modtog mig med stor imødekommenhed og venlighed.

Inden det kom så vidt, havde jeg naturligvis studeret rapporten, og i takt med læsningen steg også min forståelse for, at Udenrigsministeriet måske ikke var så interesseret i at se den offentliggjort på nettet. Rapporten er affattet på engelsk, så den vil kunne forstås i hele verden – og jeg ved ikke, hvilket indtryk af arbejdet i det danske udenrigsministerium den ville efterlade, hvis den faktisk blev læst af folk med fornøden sagkundskab og en vis kølig distance til tingene.

Rapportens titel er "Religious interaction in international processes dealing with Sexual and Reproductive Health and Rights policies and their implementation". I indviede kredse forkortes disse begreber til SRHR-politik, der blandt andet vidtgående handler om at få adgang til abort defineret som en menneskeret.

Mange forskellige organisationer med SRHR-politik på programmet lobbyer både i Bruxelles og i De forenede Nationer for – som det hedder i de kredse: at øve et "civilsamfundspres" på politikerne.

Andre lobbyer med modsat fortegn, og det kommer næppe bag på nogen, at Den katolske Kirke, men ikke kun den, er med på vognen her. Især dette var baggrunden for, at Udenrigsministeriet i forbindelse med den dengang forestående lancering af udviklingsministerens danske SRHR-politik ønskede bedre at forstå, hvordan de religiøse grupper er organiseret og virker specielt i forhold til EU-parlamentet. Derfor bestilte ministeriet – eller tog imod et tilbud om? – en rapport om den religiøse tankegang og om, hvordan religiøse grupper indvirker på beslutningsprocesser i EU omkring SRHR (med links til, hvad der sker i De forenede Nationer).

Der er næppe tvivl om, at sigtet med rapporten var at dæmme op for en bestemt kirkelig indflydelse, som Udenrigsministeriet gerne vil være foruden. Jeg skal ikke gå i enkeltheder med rapportens forsøg på at gøre det af med katolsk tankegang – et forsøg, som mest af alt synes præget af forfatterens

personlige ståsted og begrænsede indsigt i katolsk teologi. Jeg vil nøjes med at citere den afsluttende bemærkning, fordi den på en måde resumerer hele rapportens anliggende: "Danmark og de andre skandinaviske lande har en høj international profil omkring SRHR-temaer, fordi politikere fra hele det politiske spektrum har forsvaret SRHR-emner på både den lokale og den globale scene. Henset til det globale angreb på SRHR fra det religiøse højre er det vigtigt, at denne profil bliver opretholdt."

Mit ærinde med denne kronik er ikke at kritisere rapportens indhold. Det ville heller ikke være rimeligt, når andre ikke har adgang til at læse den. Det interessante forud for debatmødet på fredag om kirkelige stemmer i EU er heller ikke rapportens indhold. Det interessante er, at Udenrigsministeriet overhovedet har fået rapporten udarbejdet, og at man nu ikke ønsker at give hverken den nationale eller den internationale offentlighed indblik i den – eller som det hedder i et brev af 3. oktober 2006 fra ministeriet: "Til Deres orientering kan det oplyses, at ovennævnte rapport ikke er eller påtænkes udlagt på Udenrigsministeriets hjemmeside eller på anden måde offentliggjort".

Et af de spørgsmål, som rapporten havde til opgave at belyse, handler om, med hvilken legitimitet Den katolske Kirke og andre kirkelige aktører optræder – og netop det spørgsmål må jo være centralt for debatmødet. Har kirkelige stemmer i EU kun legitimitet, hvis de siger noget bestemt – men ikke, hvis de siger noget andet? Og er det overhovedet en opgave for et ministerium eller en kommission at tage stilling til, hvad andre må sige til politikerne? Ikke alene har kirkerne naturligvis ytringsfrihed som alle andre. De har yderligere – som alle andre – ret til at blive hørt på fra politisk hold. Thi nok bestemmer politikerne naturligvis selv, hvad de vil låne øre, men det er ude af trit med demokratiets væsen, hvis de kun slår ørerne ud, når musikken passer dem.